

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1992-1993

29 APRIL 1993

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heren P. Dewael en D. Van Mechelen c.s. —

**houdende de oprichting van een geschillenraad
voor radio en televisie in de Vlaamse Gemeenschap**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Tot op vandaag kunnen de programma's en de informatieve uitzendingen van de BRTN, in tegenstelling met die van alle andere audio-visuele media, niet het voorwerp zijn van een klachtenprocedure.

Ter illustratie : sinds zijn installatie op 2 april 1992 behandelde de Geschillenraad drie klachten : een eerste klacht van de heer Van Rossem tegen de BRTN, een tweede klacht van de heer Van Rossem tegen de VTM, en een derde klacht van de heer Hancké tegen VTM. Op 21 oktober 1992 verklaarde de Geschillenraad de eerste klacht onontvankelijk, wegens onbevoegdheid ten aanzien van uitzendingen van de BRTN ; op 25 november 1992 werd de tweede klacht ten gronde verworpen ; op 24 februari 1993 wees de Geschillenraad de derde klacht als onontvankelijk af omdat deze laat-tijdig was ingediend.

Inmiddels werd de bevoegdheid van de Geschillenraad door de decreetgever uitgebreid tot de lokale radio's en werden, door een autonoom decreet op de regionale televisie, de bevoegdheden van de Geschillenraad geherformuleerd. Het is niet ondenkbaar dat beide decreten in de toekomst voor enige interpretatiemoeilijkheid zorgen (cfr. infra).

Dit voorstel is ingegeven door de zorg om de ongelijke behandeling weg te werken die bestaat ten aanzien van de kijkers en de luisteraars die afstemmen op de openbare omroep. Het is onrechtvaardig dat deze burgers over geen enkele procedure beschikken om de BRTN-uitzendingen te toetsen aan de verplichtingen van het BRTN-decreet. Door de bevoegdheden van de Geschillenraad uit te breiden tot de openbare omroep beschikt ook het BRTN-publiek over een onpartijdig, extern controle-orgaan.

2.1. Luidens artikel 14 van het oorspronkelijke decreet van 28 januari 1987 betreffende het overbrengen van klank- en televisieprogramma's in de radio- en distributienetten en betreffende de erkenning van niet-openbare televisieverenigingen, is de Geschillenraad bevoegd voor individuele betwistingen naar aanleiding van de toepassing van artikel 9 § 2 van dit decreet. Die laatste bepaling luidt als volgt : „In de programma's wordt elke vorm van discriminatie geweerd. De programmaopbouw geschiedt derwijze dat hij geen aanleiding geeft tot discriminatie tussen de onderscheiden ideologische of filosofische strekkingen. De informatieve programma's worden verzorgd in een geest van strikte onpartijdigheid en volgens de regels van de journalistieke plichtenleer, met waarborg voor de redactionele onafhankelijkheid.” Voornoemd decreet van 28 januari 1987 was oorspronkelijk van toepassing op vier categorieën van niet-openbare televisieverenigingen : die welke zich richt tot de gehele Vlaamse Gemeenschap (V.T.M.)¹, die welke zich richten tot een regionale en/of lokale gemeenschap op het grondgebied van de Vlaamse Gemeenschap*, die welke zich met een programma richten tot een specifieke doelgroep binnen de gehele Vlaamse Gemeenschap³, een regionale gemeenschap of een lokale gemeenschap, en die welke betaalomroep verzorgen⁴.

2.1.1. Artikel 5, 8° van het decreet van 7 november 1990 houdende organisatie en erkenning van lokale radio's bepaalt, onder meer, wat volgt : „de nieuwsuitzendingen moeten beantwoorden aan de gangbare normen inzake journalistieke deontologie en geschieden onder de verantwoordelijkheid van een eindredacteur. Geschillen worden behandeld door de Geschillenraad, zoals opgericht bij artikel 14 van het decreet van 28 januari 1987 betreffende het overbrengen van klank- en televisieprogramma's in de radio- en distributienetten en betreffende de erkenning van niet-openbare televisieverenigingen. ...“ In artikel 5, 16° van hetzelfde decreet wordt nader bepaald dat in de programmatie elke vorm van discriminatie moet worden geweerd. Opvallend is dat de verwijzing naar de Geschillenraad in dit decreet nogal lapidair is, zodat zich toch een aantal interpretatieproblemen voordoen. De moeilijkheden die zulke lineaire verwijzing naar artikel 14 van het decreet van 28 januari 1987 doet rijzen, zijn drieërlei :

¹ Artikel 7, 1°, a) van het oorspronkelijk decreet.

² Artikel 7, 1°, b) juncto artikel 1 van het oorspronkelijk decreet en artikel 59bis § 4 van de Grondwet.

³ Artikel 7, 2° van het oorspronkelijk decreet.

⁴ Artikel 7, 3° van het oorspronkelijk decreet.

1° Kan de Geschillenraad, op grond van artikel 5, 8° van het decreet van 7 november 1990, en voor ogen houdende de plaats van de decretale verwijzing, geacht worden bevoegd te zijn voor de behandeling van geschillen die voortspruiten uit een schending van het discriminatieverbod op het vlak van de programmatie, een verbod dat is bepaald in artikel 5, 16° van hetzelfde decreet ? Immers in artikel 5, 8° is alleen sprake van „nieuwsuitzendingen die moeten beantwoorden aan de gangbare normen inzake journalistieke deontologie...”.

2° Kan de Geschillenraad bevoegd worden geacht om uitspraak te doen over een schending door een lokale radio van de beginselen, vervat in artikel 9 § 2 van het decreet van 28 januari 1987 ? Immers de bepaling van dit artikel 9 § 2 bevat, naast het discriminatieverbod op het vlak van de programmatie, ook een discriminatieverbod op het vlak van de programmaopbouw en een verplichting om de informatieve programma's te verzorgen in een geest van strikte onpartijdigheid en volgens de regels van de journalistieke plichtenleer. Programmatie is iets anders dan programmatieopbouw en het begrip „nieuwsuitzendingen” lijkt beperkter van betekenis dan het begrip „informatieve programma's”.

3° Welke soort beslissingen (uitspraken, voorstellen of sancties) kan de Geschillenraad nemen in geval van gegrondheid van een verzoekschrift tegen een lokale radio ? Artikel 14 § 3 van het decreet van 28 januari 1987 bevatte oorspronkelijk⁵ een zeer divers instrumentarium van sancties of voorstellen. Van een algemene draagwijdte lijken te zijn de vermaning en de verplichting tot uitzending van de uitspraak. De voorstellen tot opschorting of intrekking van de erkenning betreffen alleen maar sommige niet-openbare televisieverenigingen.

2.1.2. Dezelfde interpretatiemoeilijkheden rijzen met het decreet van 23 oktober 1991 houdende organisatie en erkenning van niet-openbare regionale televisieverenigingen, die door de decreetgever werden losgekoppeld van de andere niet-openbare televisieverenigingen, bedoeld in het decreet van 28 januari 1987. Ook hier moet worden onderzocht wat nu precies de verhouding is tussen artikel 14 van het decreet van 28 januari 1987 en de artikelen 4, 9° en 14°, en 15, 1° van het decreet van 23 oktober 1991. En dit om dezelfde reden : de lineaire verwijzingstechniek.

Daar komt nog bij dat de decreetgever van 23 oktober 1991 de specifieke sanctiemogelijkheden, die voor regionale televisie waren bepaald in artikel 14 van het decreet van 28 januari 1987, expressis verbis heeft opgeheven.

2.1.3. Het is dan ook een eerste doelstelling van dit voorstel om een en ander op klare en ondubbelzinnige wijze decretaal te herformuleren, zonder dat daarbij geraakt wordt aan de grond van de erkenningsvoorwaarden, bepaald in de decreten van 28 januari 1987, 7 november 1990 en 23 oktober 1991.

⁵ Men zal inderdaad vaststellen dat artikel 15, 1° van het decreet van 23 oktober 1991 houdende organisatie en erkenning van niet-openbare regionale televisieverenigingen, artikel 14, § 3, 4° en 5° van het decreet van 28 januari 1987 heeft opgeheven.

2.2. In hun advies over openbare omroep en parlementaire controle, pleiten de professoren D. Albrecht, J. Velaers en D. Voorhoof ervoor om aan de Geschillenraad ook de bevoegdheid te geven om op te treden als extern controleorgaan voor de publieke omroep : „Meer bepaald verdient het aanbeveling om de Geschillenraad bevoegd te maken om kennis te nemen van betwistingen die zijn gerezen omtrent informatieve programma's van de BRTN, die onpartijdig en waarheidsgetrouw dienen te zijn overeenkomstig artikel 21 van het BRTN-decreet.”⁶ Die aanbeveling decretaal omzetten is een tweede doelstelling van dit decreet.

2.3. Een derde onderdeel van dit voorstel heeft betrekking op een aantal verfijningen in het instrumentarium en de werking van de Geschillenraad : de mogelijkheid voor de Vlaamse Executieve en de politieke fracties om een klacht in te dienen, de mogelijkheid een administratieve geldboete op te leggen, de bekendmaking van de beslissingen van de Geschillenraad, een minimale evenwichtige vertegenwoordiging van de onderscheiden categorieën van leden in de Geschillenraad.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Deze bepaling behoeft geen verdere commentaar.

Artikel 2

Deze bepaling behoeft geen verdere commentaar.

Artikel 3

De decreten van 28 januari 1987, 7 november 1990 en 23 oktober 1991 maken de Geschillenraad reeds bevoegd ten aanzien van de omroepen bedoeld in het 1° en het 3° tot en met 6° van § 1 van dit artikel. Alleen het 2° is nieuw. Met deze nieuwe bepaling wordt het mogelijk gemaakt ook de externe controle over de openbare omroep toe te vertrouwen aan de Geschillenraad, op dezelfde wijze als dat het geval is voor de niet-openbare radio- en televisieomroepen.

Ook nieuw is paragraaf 2, waarvan de tekst een logisch gevolg is van het inschakelen van de BRTN in de geschillenprocedure. De bedoeling is programma's voor derden, regeringsmededelingen en mededelingen van de Vlaamse Executieve uit te sluiten.

Artikel 4

Voor de omschrijving of kwalificatie van een betwisting die aanhangig gemaakt kan worden bij de Geschillenraad werd gekozen voor de bestaande en meest brede tekst, namelijk die van artikel 9 § 2 van het decreet van 28 januari 1987.

⁶ *Gedr. St.*, Vl. R., BZ 1992, nr 232/1, blz. 23.

Artikel 5

De paragrafen 1 en 3 werden overgenomen van artikel 14 van het decreet van 28 januari 1987. Paragraaf 2 is nieuw en wil tegemoetkomen aan een suggestie uit het advies van de professoren over openbare omroep en parlementaire controle (zie Stukk. VI. R., BZ 1992, nr 232/1 blz. 23 : „Overigens zou de mogelijkheid kunnen bestaan dat de Vlaamse Executieve of de Vlaamse Raad een zaak aanhangig maken bij de Geschillenraad en het onderzoek en de beoordeling van de betwisting aldus overlaten aan dit quasi-jurisdictioneel orgaan”).

Artikel 6

De door de Geschillenraad voor te stellen sanctie, bedoeld in het 5°, ten aanzien van de BRTN, is een instrument dat reeds in handen ligt van de Vlaamse Raad.

Het bepaalde in paragraaf 2 is noodzakelijk om te vermijden dat de klager terzelfdertijd rechter en partij zou zijn, wat de uiteindelijke sanctie betreft.

In het kader van een zo groot mogelijke openbaarheid, is het wenselijk dat een bepaalde richtbaarheid gegeven wordt aan de beslissingen die genomen worden na een procedure van de Geschillenraad.

Artikel 7

De bepalingen in dit artikel werden overgenomen van artikel 14 van het decreet van 28 januari 1987, behoudens § 4, waarbij, naar analogie van de samenstellingswijze van het Arbitragehof, een minimumvertegenwoordiging gewaarborgd wordt van de leden uit de rechterlijke macht, de wetenschappelijke wereld en de journalistiek.

Artikel 8

Deze bepaling behoeft geen verdere commentaar.

Artikelen 9 tot en met 11

Het logische gevolg van een autonoom decreet voor een Geschillenraad voor het hele Vlaamse medialandschap, is dat de bestaande decretale bepalingen worden opgeheven.

Artikel 12

Om de continuïteit te waarborgen wordt bepaald dat de in functie zijnde leden van de Geschillenraad hun mandaat voleindigen.

P. DEWAEL

D. VAN MECHELEN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 59bis van de Grondwet.

Artikel 2

Er wordt voor de hele Vlaamse Gemeenschap een **geschillenraad** voor radio en televisie ingesteld, hierna genoemd „**de Geschillenraad**”.

Artikel 3

§ 1. De Geschillenraad doet uitspraak over individuele betwistingen gerezen naar aanleiding van uitzendingen door :

1° de niet-openbare televisievereniging die zich tot de hele Vlaamse Gemeenschap richt ;

2° de Nederlandse Radio- en Televisie-uitzendingen in België, Omroep van de Vlaamse Gemeenschap ;

3° de niet-openbare regionale televisieverenigingen ;

4° de niet-openbare televisieverenigingen die zich met een programma tot een specifieke doelgroep binnen de hele Vlaamse Gemeenschap, een regionale of een lokale gemeenschap richten ;

5° de niet-openbare televisieverenigingen die **betal-**omroep verzorgen ;

6° de lokale radio's.

§ 2. Paragraaf 1 is niet van toepassing :

1° op uitzendingen van mededelingen als bedoeld in artikel 22 van het decreet van 27 maart 1991 houdende het statuut van de Nederlandse Radio- en Televisie-uitzendingen in België, Omroep van de Vlaamse Gemeenschap ;

2° op uitzendingen als bedoeld in artikel 23 van voornoemd decreet ;

3° op uitzendingen van mededelingen als bedoeld in artikel 1 van de wet van 18 februari 1977 houdende de bepalingen betreffende de openbare Radio- en Televisiedienst.

Artikel 4

De in artikel 3 bedoelde betwistingen betreffen :

1° elke vorm van discriminatie in de programma's ;

2° elke vorm van discriminatie tussen de onderscheiden ideologische of filosofische strekkingen in de **programmaopbouw** ;

3° elke schending van de regels van strikte onpartijdigheid en van de journalistieke plichtenleer in de informatieve programma's.

Artikel 5

§ 1. Eenieder die doet blijken van een benadeling of een belang, kan uiterlijk de vijftiende dag na de datum van uit-

zending van het programma een betwisting als bedoeld in artikel 4 aanhangig maken bij de voorzitter van de Geschillenraad met een aangetekend verzoekschrift.

§ 2. In afwijking van § 1 kunnen de Vlaamse Executieve en iedere in de Vlaamse Raad erkende politieke fractie uiterlijk de vijftiende dag na de datum van de uitzending van het programma een schending als bedoeld in artikel 4 aanhangig maken bij de voorzitter van de Geschillenraad met een aangetekend verzoekschrift.

§ 3. De Geschillenraad hoort de partijen en doet uitspraak binnen zestig dagen na ontvangst van het verzoekschrift. De uitspraak wordt onverwijld medegedeeld aan de Vlaamse Raad en aan de Vlaamse Executieve.

Artikel 6

§ 1. In geval van gegrondheid van het verzoek kan de Geschillenraad :

1° een vermaning geven ;

2° de verplichting opleggen de uitspraak uit te zenden in de vorm en op het tijdstip door hem bepaald ;

3° de opschorting en de intrekking van de erkenning van de niet-openbare televisievereniging, bedoeld in artikel 3, 1°, voorstellen aan de Vlaamse Executieve, die binnen dertig dagen hieromtrent beslist ;

4° voor wat de omroep, bedoeld in artikel 3, 2°, betreft, voorstellen aan de Vlaamse Raad artikel 17, § 4 toe te passen van het decreet van 27 maart 1991 houdende het statuut van de Nederlandse Radio- en Televisieuitzendingen in België, Omroep van de Vlaamse Gemeenschap ;

5° de intrekking van de erkenning van de radio- en televisieverenigingen, bedoeld in artikel 3, 3° tot 6°, voorstellen aan de Vlaamse Executieve, die hieromtrent binnen dertig dagen beslist.

§ 2. De bepalingen van § 1, 4° en 6° zijn niet van toepassing in de gevallen als bedoeld in artikel 5, § 2. In de gevallen als bedoeld in artikel 5, § 2 spreekt de Geschillenraad in voorkomend geval zelf die opschorting en de intrekking uit.

§ 3. Alle beslissingen en voorstellen van de Geschillenraad en alle gemotiveerde beslissingen van de Vlaamse Executieve, genomen op voorstel van de Geschillenraad, worden bekendgemaakt in de gedrukte stukken van de Vlaamse Raad.

Artikel 7

§ 1. De Geschillenraad is samengesteld uit negen leden. De leden van de Geschillenraad worden, voor de duur van vier jaar, aangewezen door de Vlaamse Raad. Hun mandaat is eenmaal hernieuwbaar.

§ 2. Om tot lid van de Geschillenraad te worden aangewezen, moet men vijfendertig jaar oud zijn en aan één van de volgende voorwaarden voldoen :

1° ten minste tien jaar het ambt van magistraat in de rechtbanken en hoven of in de Raad van State hebben bekleed ;

2° ten minste tien jaar een wetenschappelijk ambt of een onderwijsambt in de Rechtswetenschappen of de Pers- en Communicatiewetenschappen aan een Vlaamse universiteit of aan een Vlaamse instelling voor hoger onderwijs van het lange type hebben bekleed ;

3° ten minste tien jaar werkzaam zijn als beroepsjournalist bij de schrijvende pers.

§ 3. Voor de leden, behorende tot de categorieën vermeld sub 2° en 3° van § 2, is er onverenigbaarheid tussen het lidmaatschap van de Geschillenraad en een door verkiezing te begeven politiek mandaat of een functie of bestuursmandaat in de radio- en televisieverenigingen bedoeld in artikel 3, of een bestuursmandaat uitgeoefend in een pers-, advertentie- of reclamebedrijf.

§ 4. In de Geschillenraad moet elke categorie, bedoeld in § 2, met ten minste twee leden vertegenwoordigd zijn.

Artikel 8

§ 1. De Geschillenraad bepaalt zelf de nadere regelen inzake procedure en werking, nadat hij in eigen schoot zijn voorzitter heeft verkozen.

§ 2. De kredieten nodig voor de werking van de Geschillenraad worden bij wijze van dotatie door de Vlaamse Raad ter beschikking gesteld.

§ 3. De Geschillenraad kan voor het uitvoeren van zijn taken een beroep doen op personeelsleden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap die hiertoe door de Vlaamse Executieve ter beschikking worden gesteld en aangewezen.

§ 4. De zetel van de Geschillenraad is gevestigd in Brussel.

Artikel 9

Artikel 14 van het decreet van 28 januari 1987 betreffende het overbrengen van klank- en televisieprogramma's in de radiodistributie- en teledistributienetten en betreffende de erkenning van niet-openbare televisieverenigingen, gewijzigd bij decreet van 23 oktober 1991, wordt opgeheven.

Artikel 10

In artikel 5, 8° van het decreet van 7 november 1990 houdende organisatie en erkenning van lokale radio's wordt de zin „Geschillen worden behandeld door de Geschillenraad, zoals opgericht bij artikel 14 van het decreet van 28 januari 1987 betreffende het overbrengen van klank- en televisieprogramma's in de radiodistributie- en teledistributienetten en betreffende de erkenning van niet-openbare televisieverenigingen.” weggelaten.

Artikel 11

In artikel 4, 9° van het decreet van 23 oktober 1991 houdende organisatie en erkenning van niet-openbare regionale televisieverenigingen wordt de derde zin weggelaten.

Artikel 12

De leden die op de dag van de inwerkingtreding van dit decreet zitting hebben in de Geschillenraad, voleindigen hun mandaat.

P. DEWAELE

D. VAN MECHELEN

A. DENYS
